Opetus- ja kulttuuriministeriö

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Sivistys- ja tiedejaosto

Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho

Asiantuntijalausunto; jaoston kokous 17.11.2017

106/2017 vp Hallituksen esitys valtion vuoden 2018 talousarvioksi

Ministerikuuleminen TAE 2018 -asioista valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostossa pe 17.11.2017

Kulttuurin ja taiteen, urheilun, liikunnan ja nuorisotyön sekä opintotuen vastuualueilla ensi vuoden talousarvioesitykseen sisältyy lukuisia uudistuksia ja kehittämishankkeita. Julkisen talouden velkaantuminen sekä siitä seuraavat sopeuttamistoimet asettavat myös näille sektoreille varsin tiukat taloudelliset reunaehdot.

Kulttuuri ja taide

Kulttuuri- ja taidepolitiikan tavoitteena on taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytysten parantaminen. Kulttuurin perusta säilytetään vahvana ja elinvoimaisena. Tavoitteena on myös turvata taide- ja kulttuuripalveluiden saatavuus ja saavutettavuus.

Kulttuurin ja taiteen rahoitukseen esitetään ensi vuoden talousarvioon yhteensä 456,6 miljoonaa euroa, joka on 6,7 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Rahapelitoiminnan voittovarojen osuus rahoituksesta on 244,3 miljoonaa euroa, jossa on 10,7 miljoonaa euroa kasvua verrattuna tähän vuoteen.

Hallituksen kärkihankkeella parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta. Hankkeen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia osallistua taiteeseen ja kulttuuriin. Taiteen perusopetuksen ja muun taide- ja kulttuuritoiminnan tarjontaa lisätään ohjatulla kerhotoiminnalla ja lasten kulttuuritoiminnalla kouluissa. Prosenttitaiteen periaatetta laajennetaan muille kuin visuaalisille taiteenaloille ja kattamaan taide- ja kulttuuripalveluiden käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Toimenpiteisiin on varattu vuosille 2016 -2018 yhteensä 10 miljoonaa euroa, josta vuodelle 2018 varataan yhteensä 2,6 miljoonaa euroa.

Nuorisotyö

Nuorisotoimialalla edistetään nuorten osallisuutta ja elämänhallintaa sekä seurataan ja tuetaan nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön toimintaa tehostetaan ja vaikuttavuutta lisätään.

Nuorisotakuusta yhteisötakuun suuntaan -kärkihankkeen rahoitusta kohdistetaan toimiin, joilla syvennetään nuorten palveluja tarjoavien tahojen välistä yhteistyötä ja kootaan hyväksi havaittuja toimintamalleja valtakunnallisesti hyödynnettäviksi. Nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä tuetaan osana kärkihanketta.

Liikunta ja urheilu

Valtakunnallisia ja paikallisia liikuntaolosuhteita kehitetään ja tuetaan kansalaistoimintaa liikunnan edistämiseksi. Tavoitteena on liikunnan harrastamisen lisääntyminen kaikissa väestöryhmissä. Huippu-urheilua kehitetään tuloksellisesti ja vastuullisesti.

Osana hallitusohjelman kärkihankkeita toteutetaan tunti liikuntaa päivässä hanketta. Sen tavoitteena on, että jokainen peruskoululainen liikkuu vähintään tunnin koulupäivän aikana. Lisäksi jatketaan kokeiluja toisen asteen oppilaitoksissa – lukioissa ja ammattioppilaitoksissa. Hankkeeseen käytetään vuonna 2018 kärkihankerahoitusta 7 miljoonaa euroa.

Opintotuki

Perheellisten opiskelijoiden opintotukeen esitetään 75 euron kuukausittaista huoltajakorotusta, jota varten varataan 10 miljoonaa euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan sisältyvien asumislisämäärärahojen tarve on vähentynyt opiskelijoiden siirryttyä 1.8.2017 alkaen pääosin yleisen asumistuen piiriin. Samassa yhteydessä korkeakouluopiskelijoiden opintorahaan ja opintotukiaikaan on kohdistettu rajauksia

Kulttuuri ja taide

Lukutaidon edistäminen varhaislapsuudessa ja varhaiskasvatuksessa:

Monilukutaitoa opitaan ilolla (MOI) -kehittämisohjelma

Hallitusohjelman mukaisesti osana taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden kärkihanketta 4 opetus- ja kulttuuriministeriö käynnisti joulukuussa 2016 pienten lasten (0-8-vuotiaat) monipuolisten luku- ja kirjoitustaitojen oppimista tukevan kehittämisohjelman. Monilukutaito-kehittämisohjelman toteutus on organisoitu KUPO- ja YVA -osastojen yhteisenä kilpailutettuna palveluhankintana. Hankinnan kokonaisarvo on 1 917 914 euroa. Ohjelma päättyy vuoden 2018 lopussa.

Monilukutaitoa Opitaan Ilolla (MOI) -kehittämisohjelmassa kehitetään uusimpaan tieteelliseen tutkimustietoon pohjautuvia toimintamalleja pienten lasten (0-8 vuotta) monilukutaidon kehittämiseksi sekä vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja esi- ja alkuopetuksen sekä kirjastohenkilöstön osaamista lasten monilukutaidon tukemisessa. Monialainen kehittämisohjelma tarttuu kulttuurisen ja sukupuolisen eriarvoisuuden vähentämiseen ja yhtäläisten monilukutaitoa tukevien oppimismahdollisuuksien edistämiseen pienten lasten kasvuympäristöissä. Ohjelma tuottaa myös ymmärrystä monilukutaidon kehittymisestä, sen tukemisesta ja arvioinnista varhaislapsuudessa.

Kehittämisohjelma toteutetaan pääkaupunkiseudulla, mutta ohjelma on valtakunnallinen. Ohjelman aikana kehitettävän toimenpidekokonaisuuden ja sen sisältämän koulutusformaatin tulee vahvistaa valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, koulujen, kirjastojen, museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja osaamista. Lisäksi MOI -kehittämisohjelman monikanavainen viestintä välittää kaikille pienten lasten parissa toimiville aikuisille ja lapsille tutkittua tietoa, toimintamalleja ja materiaalia monilukutaidon edistämiseen kodeissa ja muissa arjen yhteisöissä.

MOI -kehittämisohjelman toteutus on edennyt asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Lukutaitofoorumin perustaminen

Ministeri Grahn-Laasonen on perustanut 31.10.2017 Lukutaitofoorumin lasten ja nuorten lukutaitoa ja lukemista edistämään. Foorumi on ministeriön osastojen yhteinen ja sen tehtävänä on laatia lukutaidon ja lukemisen edistämisen kansalliset suuntaviivat 31.8.2018 mennessä.

Taiteen perusopetuksen saavutettavuus

Viimeisimmän kattavan selvityksen taiteen perusopetuksen alueellisesta saavutettavuudesta on laatinut Etelä-Suomen Aluehallintovirasto vuonna 2014 koskien vuoden 2012 tilannetta. Seuraavan vastaavan selvityksen laatiminen on suunnitteilla vuodelle 2019 (Opetushallituksen toimesta).

AVI:n selvityksen mukaan yli 85 prosenttia kunnista järjestää taiteen perusopetusta. Oppilaitoksia on yhteensä 393 ja ne toimivat 251 kunnassa. Taiteen perusopetuksen opetustuntikohtainen valtionavustus kohdistuu kuluvana vuonna 128 oppilaitokseen. Määräraha hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi 2018 on 79,0 milj. euroa. Laskettaessa taiteen perusopetusoppilaitosten pää- ja sivutoimipaikat yhteen, on opetusta järjestäviä oppilaitoksia Manner-Suomessa yli 900. Opetus keskittyy eteläiseen Suomeen, Uudellamaalla sijaitsee lähes 1/3 oppilaitosten pää- ja sivutoimipaikoista.

Taiteen perusopetuksen pääasiallisen kohderyhmän ikäluokasta (2-19- vuotiaista) noin 12 prosenttia (126 000) on taiteen perusopetuksen piirissä. Oppilaista suurin osa (44 %) opiskelee taiteenalaa laajan oppimäärän mukaan, yleisen oppimäärän mukaan opiskelevia on 26 prosenttia ja varhaisiän kasvatuksessa on 30 prosenttia. Oppilaspaikat suhteessa lasten määrään vaihtelevat maakuntien välillä. Osallistujien osuus vaihtelee noin kahdeksasta prosentista (Pohjanmaa 7,9 %) yli viiteentoista prosenttiin (Uusimaa ja Etelä-Savossa) ikäryhmän lapsista.

Maakuntien välillä on merkittäviä eroja taiteen perusopetuksen saavutettavuudessa. Uudellamaalla kaikki taiteen perusopetuksen tasot (varhaisiän kasvatus, yleinen oppimäärä, laaja oppimäärä) ovat yli 90-prosenttisesti saavutettavissa 10 kilometrin etäisyydellä, muualla maassa luku on alhaisempi. Erot ovat huomattavasti pienemmät, mikäli saavutettavuutta tarkastellaan 30 kilometrin etäisyydellä. Suurimmassa osassa maakuntia saavutettavuus on tällöin yli 90 prosenttia.

Keskimäärin 25 prosenttia taiteen perusopetuksen oppilaista on poikia. Taiteenaloista ainoa selvästi poikavaltainen on arkkitehtuuri, jonka oppilaista keskimäärin noin 60 prosenttia oli AVIn selvityksen (2014) mukaan poikia.

Hallituksen kolmivuotisen kärkihankkeen ”Lastenkulttuurin ja taiteen perusopetuksen saatavuuden parantaminen lapsille ja nuorille” tavoitteena on lisätä koululaisten tasavertaisia mahdollisuuksia harrastaa taidetta ja kulttuuria harrastustunneilla koulupäivän yhteydessä sekä vahvistaa varhaiskasvatusikäisten lasten taide- ja kulttuuriosallistumista. Kuluvana vuonna toteutettiin toinen hakukierros, jossa taiteen perusopetuksen järjestäjät (muiden toimijoiden ohella) hakivat avustusta kouluissa järjestettäviin harrastustunteihin ja hankkeisiin päiväkodeissa. Tänä vuonna avustettiin 991 200 eurolla 56 taiteen perusopetuksen hanketta, joiden kautta tavoitetaan yli 18 000 lasta ympäri maata. Kärkihankeavustuksilla on jo nyt pystytty tukemaan yhteistyötä taiteen perusopetusoppilaitosten, koulujen, varhaiskasvatuksen toimijoiden ja kuntien välillä. Kolmannella hakukierroksella kiinnitetään edelleen erityisesti huomiota koulujen sekä taide- ja kulttuuritoimijoiden yhteistyön vahvistamiseen.

Taiteen edistämiskeskus

Taiteen edistämiskeskus muuttui luottamuselimestä virastoksi vuoden 2013 alussa. Ministeriö on tukenut muutosprosessia ohjauksen avulla sekä kohdentamalla lisäresursseja virastolle (mm. siirtona 1 htv ministeriöstä, ja muutosvaiheessa 1 htv uutena). Viraston valtionavustustoimintaa on kehitetty ja sähköistetty (käsittelee n. 14 000 hakemusta vuodessa).

Virasto on edelleen haasteellisessa talous- ja muutostilanteessa. Säästötoimien vuoksi määräraha on pienentynyt noin 10 prosenttia viraston käynnistymisen jälkeen. Lisäksi maakuntahallintoa ollaan uudistamassa. Jotta virasto pystyy toteuttamaan tehtäviään tehokkaasti ja laadukkaasti edellyttää se, että viraston toimintaa ja resursseja ml. alueellista toimipisterakennetta tarkastellaan. Lisäksi tulee tarkastella taidetoimikuntalaitoksen toiminnan organisoitumista. Virastolle ollaan valitsemassa uutta johtajaa 5-vuotiskaudeksi.

(Taustaa: Taikessa on 92 henkilötyövuotta. Vuodelle 2018 on esitetty virastolle toimintamenomomentille 3 966 000 euron määrärahaa. Vuonna 2013 määräraha oli 4 919 000 euroa. Pienennys johtuu taiteilijaprofessorien virkojen muuttamisesta taiteilija-apurhahoiksi (541 000 euroa) ja valtion säästötoimenpiteistä. Varsinaista säästötoimenpiteistä johtuvaa vähennystä on kertynyt 412 000 euroa, eli 9,4%.)

Museovirasto

Museoviraston toimintaan on kohdistettu vuodesta 2008 alkaen säästöjä ja tuottavuustoimia, joiden seurauksena toimintoja on tehostettu ja henkilöstöä on vähennetty. Vuoden 2017 talousarviossa Museovirastolle osoitettiin 500 000 euron pysyvä lisäys toimintamenoihin, ja lisäksi virasto irrottautui Kulttuuritalon kiinteistöstä kesken sopimuskauden.

Museovirasto on kyennyt säilyttämään toimintakykynsä uudistamalla sekä organisaatiotaan että toimintatapojaan. Aineistojen, palveluiden ja valtionavustusprosessien sähköistämistä on viety tehokkaasti eteenpäin. Museotoiminnan osalta voimavaroja on keskitetty Kansallismuseon kehittämiseen, ilmeen ja perusnäyttelyiden uudistamiseen. Ministeriö on kyennyt tukemaan Museoviraston ja Kansallismuseon toimintaa uuden kokoelmakeskuksen toteuttamisella (otettiin käyttöön vuonna 2016) ja lisärahoituksella Kansallismuseon perusnäyttelyiden uudistamiseen (näkyy vuoden 2018 TAE:ssa miinusmerkkisenä).. Kulttuuritalon henkilöstön vähentymisen johdosta tyhjiksi jääneistä toimistotiloista on luovuttu (kertakorvaus Senaatille näkyy vuoden 2018 TAE:ssa miinusmerkkisenä) ja toiminnot on keskitetty Kansallismuseon yhteyteen sivurakennukseen.

Museoviraston muun toiminnan osalta keskeisiä ovat kulttuuriympäristöön liittyvät asiantuntija- ja viranomaistehtävät. Museovirastolla on niiden osalta valtakunnallinen vastuu. Virasto toimii tiiviissä yhteistyössä muiden valtion virastojen ja ympäristöhallinnon kanssa. Alueilla yhteistyötä tehdään maakuntamuseoverkoston kanssa. Maakuntauudistuksen myötä myös näihin tehtäviin liittyviä työnjako- ja yhteistyökysymyksiä joudutaan tarkastelemaan. Virastolla ei ole enää omaa kiinteistökantaa vaan virasto toimii Senaatti-kiinteistöjen vuokralaisena valtion kannalta strategisiksi luokitelluissa kulttuuri- ja nähtävyyskohteissa, joiden vuokrat indeksikorotuksineen katetaan momentilta 29.80.20.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii edistämään Museoviraston toimintaa niin, että se pystyy mahdollisimman hyvin huolehtimaan ydintehtävistään viranomaisena, säilyttämään palveluiden riittävän tason ja vastaamaan käyttäjiensä tarpeisiin.

Näkövammaisten kirjasto Celia

Celia käy läpi muutosprosessia, jossa se pyrkii toteuttamaan tehtäviään tehokkaasti ja laadukkaasti niin, että asiakkaiden tarpeisiin vastataan heidän toimintaedellytystensä mukaisesti, uusia aineistoja tuotetaan riittävästi ja saavutettavaa julkaisemista edistetään laajasti yhteiskunnassa.

Celia on ottanut yleisten kirjastojen kanssa käyttöön vapaaehtoisuuteen perustuvan kumppanuusmallin, jossa Celian verkkopalvelut ja cd-palvelut ovat saatavilla asiakkaille yleisten kirjastojen kautta. Kumppanuusmallissa on vuonna 2018 mukana 280 kuntaa. Aineistojen tasavertaisen saatavuuden turvaamiseksi Celian on kuitenkin välttämätöntä tarjota verkko- ja cd-palveluja edelleen suoraan käyttäjille, joille yleisessä kirjastossa asioiminen ei ole toimintarajoitteen vuoksi mahdollista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii edistämään Celian toimintaa niin, että se vähenevien resurssiensa puitteissa pystyy mahdollisimman hyvin vastaamaan käyttäjiensä tarpeisiin, saamaan palveluiden piiriin uusia käyttäjiä ja säilyttämään palveluiden riittävän tason.

(Taustaa: Näkövammaisten kirjasto Celian tehtävänä on antaa näkövammaisille ja muille asiakas-ryhmille, jotka vamman tai sairauden vuoksi eivät voi käyttää tavallisia kirjastoaineistoja, mahdollisuus tiedonsaantiin, opiskeluun, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen ja virkistykseen. Celian palveluita käyttää tällä hetkellä yli 38 000 henkilöä. Celian toimintamenomomentin määräraha on laskenut vuodesta 2008 (7 157 00 euroa) vuoden 2018 talousarvioesitykseen (4 866 000 euroa) verrattuna 2 291 000 euroa (32 %).)

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti pyrkii järjestelemään toimintojaan niin, että sen valvonta-, säilytys- ja palvelutehtävät voidaan ylläpitää ja toteuttaa nykyisellä tasolla. Digitalisaatio on vaikuttanut voimakkaasti KAVIn koko toimintaan sekä sisältöjen että prosessien digitalisoitumisen myötä. Em. muutokset aiheuttavat järjestelmien ja laitteistojen päivitystarpeita.

Digitalisaation seurauksena KAVIn tärkeimmät yleisöpalvelut tapahtuvat netin kautta. Aineistojen digitoinnin jälkeen ne saatetaan yleisön saataville pitkälle kehitettyjen sivustojen kautta: Elonet (yleinen elokuvatietokanta), Elokuvapolku (elokuvakasvatus), Elävä muisti (Suomi 100 v). Näiden järjestelmien sekä ILKUn (kuvaohjelmien luokitteluohjelma) ylläpito vaatii jatkuvaa kehittämistä. Kehitteillä on Finnan kanssa yhteistyö, jossa Finna toimisi jatkossa KAVIn oikeuksilla olevien kotimaisten digitoitujen pitkien elokuvien jakelualustana.

KAVI on pystynyt rahoittamaan toimintaansa siirtomäärärahoilla kuluvaan vuoteen asti, mutta vuonna 2018 KAVIn budjetti tulee olemaan nykyisellä henkilöstömäärällä miinuksella 300 000 € ja vuonna 2019 800 000 €.

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyrkii edistämään KAVIn toimintaa niin, että se vähenevien resurssiensa puitteissa pystyisi mahdollisimman hyvin vastaamaan käyttäjiensä tarpeisiin ja säilyttämään palveluiden riittävän tason.

(Taustaa: KAVI on sekä muistiorganisaatio (elokuva-, tv- ja radio-arkisto) että valvontaviranomainen kuvaohjelmalaki), jonka tehtävänä on säilyttää ja välittää audiovisuaalista kulttuuriperintöä sekä edistää turvallista mediaympäristöä ja mediakasvatusta. KAVIn toimintamenomääräraha on laskenut vuosina 2014-2017 22% eli noin 1,7 miljoonaa euroa ollen 6,08 miljoonaa euroa vuonna 2017. KAVIssa on noin 84 htv:ta.)

Suomenlinnan hoitokunta

Suomenlinnan hoitokunta on sopeuttanut toimintaansa etupainotteisesti usean vuoden ajan. Toimintamenomomentin vuoden 2018 määrärahataso mahdollistaa tuottavan toiminnan ja kehitystyön jatkamisen. Lisäksi momentin 29.80.75 (Toimitilojen ja kiinteistövarallisuuden perusparannukset ja kunnossapito) määrärahasta hoitokunnalle osoitettu osuus, 2 889 000 euroa, mahdollistaa mm. keskeisen arvorakennuksen, ns. upseerikerhon rakennuksen, mittavan peruskorjauksen aloittamisen ja korjausohjelman mukaisen työn jatkamisen.

Valtion taiteilija-apurahat ja ylimääräiset taitelija-eläkkeet

Taiteilija-apurahojen tai ylimääräisten taiteilijaeläkkeiden määrään ei ole ministeriön toimesta esitetty lisäyksiä tai tasokorotuksia ensi vuoden (2018) talousarviossa. Keskeinen syy asialle on ollut valtion talouden tila. Asia tulee ministeriössä harkittavaksi vuosien 2019-2022 kehysvalmistelun yhteydessä.

Taiteilijoiden toimeentulon parantaminen

Taiteilijoiden toimeentulon kehittäminen sisältyy 17.10.2017 asetetun taide- ja taiteilijapolitiikan keskeisiä tavoitteita määrittelevän OKM:n työryhmän toimeksiantoon. Toimeksianto pohjautuu OKM:n

kulttuuripolitiikan strategia 2025 –asiakirjaan, jossa todetaan luovaa työtä ja tuotantoa koskevana lähivuosien tavoitteena, että ”taide- ja taiteilijapolitiikkaa kehitetään ottaen huomioon toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset, tulevaisuuden kehityssuunnat sekä taiteen alojen erilaisuus” ja että ”valtio tukee toimivien rakenteiden kehittymistä taiteen eri aloille ja luoville aloille”. Strategia-asiakirjassa on todettu myös, että välittäjätoimintaa, vientiä ja kansainvälistymistä vahvistetaan. Taiteilijoiden toimeentulon parantamiseksi on tärkeää saada kokonaiskuva siitä, kuinka avustusjärjestelmän ja rakenteiden tulisi reagoida toimintaympäristön ja taiteen kehityksen myötä tapahtuneisiin muutoksiin, ja löytää mahdolliset epäjatkuvuuskohdat, jotta valtion taiteen tukeen ohjaamilla resursseille saataisiin mahdollisimman suuri vaikuttavuus. Taiteilijoiden toimeentulon kannalta olennaista on paitsi suora taiteilijatuki, myös välittäjärakenteiden toimivuus kullakin taiteenalalla sekä se, että digitalisaation, kansainvälistymisen ja viennin mahdollisuudet tulonmuodostuksen parantamiseen hyödynnetään. Työryhmän työn määräaika on 30.9.2018.

Taidenäyttelyiden sopimus- ja korvauskäytäntöihin liittyviä asioita selvitettiin opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmässä, jonka loppuraportti valmistui vuonna 2016 (OKM 2016:4). Työryhmä ei esittänyt Suomeen varsinaista näyttelypalkkiojärjestelmää, mutta antoi suositukset museoille ja muille näyttelynjärjestäjille sekä taiteilijoille huomioonotettavaksi näyttelyihin liittyvistä asioista sovittaessa. Työryhmän tekemät kehittämisehdotukset liittyivät museoiden sopimus- ja korvaus-käytäntöjen lisäksi mm. välittäjäportaan tukemiseen ja galleriatoimintaan.

Työryhmän ehdotusten toimeenpanemiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö asetti kesäkuussa 2017 hakuun 250 000 euron määrärahan, jolla näyttelytoimintaa harjoittavat, ammatillisesti ja päätoimisesti hoidetut museot voivat kattaa taiteilijoille näyttelynjärjestämisen yhteydessä maksettavia näyttelypalkkioita. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö asetti kesällä 2017 hakuun noin 230 000 euron määrärahan, jonka tarkoituksena on parantaa visuaalisen taiteen välittäjäportaan liiketoimintaosaamista ja siten taiteen myyntiä ja taiteilijoiden tulonmuodostusta. Avustuksia koskevat päätökset tehdään syksyn 2017 aikana

Opetus- ja kulttuuriministeriön käsityksen mukaan museoille näyttelypalkkioiden kattamiseen suunnattua avustusta tulee jatkaa useampivuotisena kokeiluna. Sen pohjalta voidaan tehdä esitys, kuinka näyttelypalkkioihin liittyvää sopimus- ja korvausjärjestelmää tulisi Suomessa kehittää. Tässä vaiheessa on liian varhaista arvioida asiaa. Taidegallerioissa ja muutoin tapahtuvan näyttelytoiminnan osalta ministeriö katsoo, että ensisijainen tavoite on kehittää taiteen myyntiä ja sitä, että galleriatoimintaan liittyvistä näyttelyistä aiheutuisi taiteilijalle ennemminkin tuloa kuin menoa. Tällä hetkellä suuri osa suomalaisista taidegallerioista (yksityiset, kolmannen sektorin ja julkisyhteisöjen galleriat) perii taiteilijalta vuokraa näyttelytilasta. Teosmyynnistä 90% tapahtui yksityisten gallerioiden toimesta (lähde: Taidegalleriat Suomessa 2016 tietokortti. Frame.).

Nuorisotyö

Järjestöjen toimintamahdollisuuksien turvaaminen kestävällä tavalla

Valtionavustuslain (688/2001) nojalla myönnettävän valtionavustuksen tulee olla perusteltu valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta ja kunkin avustuksen tulee olla tarpeellinen ottaen huomioon avustettavan toiminnan laatu ja laajuus. Osana laajempaa valtionavustusuudistusta rauhantyön järjestöjen valtionavustusten myöntökriteerejä on uudistettu. Avustettavilta järjestöiltä edellytetään tavoitteellista, ympärivuotista ja säännöllistä toimintaa.

Hallituksen täydentävässä talousarvioesityksessä vuodelle 2018 momentin 29.80.50 päätösosan kohtaan 2 esitetään tekstimuutosta, jonka mukaan määrärahaa saa käyttää avustusten myöntämiseen rauhantyön järjestöjen toiminta-avustuksiin, Ihmisoikeusliitto ry:n toimintaan ja Vapaa-ajattelijain liitto ry:n toimintaan.

Päätösosan muutoksen ja myöntökriteerien täsmentämisen avulla käytettävissä olevaa määrärahaa kyetään aiempaa paremmin kohdentamaan niille kansalaisjärjestöille, jotka toiminnassaan pyrkivät vastaamaan hallituksen tavoitteeseen edistää kansainvälistä vakautta, rauhaa, demokratiaa, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa.

Talousarvioesityksen 357 000 euron siirto taiteen ja kulttuurin muista määrärahoista rauhantyöhön, Ihmisoikeusliitolle ja Vapaa-ajattelijain liitolle antaa mahdollisuuden avustusten turvaamiseen. Em. määrärahasiirto on pysyvä.

Järjestöjen integroituminen Ohjaamoiden toimintaan

Eri puolilla Suomea on tällä hetkellä yhteensä 46 ohjaamoa. Ohjaamot tarjoavat nuorille monialaista ohjausta ja palveluja, jotka edistävät nuoren työllistymistä, opintoihin ohjautumista ja elämänhallinnallisten kysymysten ratkaisemista. Ohjaamotoiminnan ydinajatuksina ovat kynnyksettömyys eli nuori voi tulla Ohjaamoon millä asialla tahansa, moniammatillisuus eli palveluja on tarjolla usealta eri palveluntuottajalta yhdestä paikasta ja asiakaslähtöisyys eli toimintaa kehitetään nuorten lähtökohdista. Toimintaa on kehitetty yhdessä ministeriöiden, ELY-keskusten, Kelan, TE-toimistojen, kuntien, järjestöjen ja yritysten kanssa.

Toiminnan tavoitteena on eri palvelutuottajien palvelujen yhteensovittaminen ja yhteen kokoaminen sekä palveluprosessien lyhentäminen. Toiminnan kehittäjät ovat haastaneet vanhoja toimintatapoja ja -kulttuureja. Järjestöt voivat tarjota omia palvelujaan ohjaamoissa. Esimerkiksi Marttaliitto tarjoaa talousneuvontaa ja Tyttöjen Talo elämänhallinnan ja toimijuuden tukea sekä sosiaalista vahvistamista vapaa-ajalla.

Järjestöt ovat toimineet ohjaamoissa oman toimintansa puitteissa eikä järjestötoimintaa ohjaamoissa ole erikseen rahoitettu.

Järjestöjen osallisuus kunnan nuorisotiloissa tehtävässä työssä

Nuorisolain mukaisesti kuntien tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja – toiminnalle tarpeen mukaan yhteistyössä mm. järjestöjen kanssa. OKM tukee kuntia nuorisotyön kehittämisessä avustamalla niiden kehittämishankkeita.

Nuorisolain mukaiset valtakunnalliset nuorisoalan osaamiskeskukset tulevat – niiden toiminnan käynnistyessä vuoden 2018 alusta – tehostamaan toimialan valtakunnallista kehittämistä. Osaamiskeskustoiminta tulee sisältämään mm. kuntien tukemisen nuorisotyön työmuotojen kehittämisessä ja vaikutusten arvioinnissa.

Liikunta ja urheilu

Kymi Ring hankkeen eteneminen

Kymi Ringin edustajat ovat olleet säännöllisesti yhteydessä ministeriön virkamiehiin. Ministeriö odottaa saavansa Kymi Ringiltä vielä tämän vuoden aikana tietoja rahoitusneuvottelujen etenemisestä yksityisten rahoittajien kanssa. Eduskunnan hankkeelle osoittama lisärahoitus on kahden vuoden siirtomääräraha, joten avustuspäätös ehditään tekemään vielä ensi vuonnakin, jos yksityinen rahoitus on koossa.